

litat, en 'l procés de la producció, els agents naturals am llur energia primitiva y forsa germinadora inician l' obra, 'l treball de l' home la continua modificant-la extrínseca o intrínsecament y per fi el capital am sa sambra protectora, fa acabar-la degument, aplanant els obstacles que 's presentarian al terratenent, al treballador, al director y á quants prenen part en la producció de la riquesa.

Els tres instruments están separats per diferències assencials: els agents naturals son expon-tanis lo mateix que 'l treball; aixís com el capital y els estudis ó coneixemens, son adquirits. Fins entre 'ls agents naturals hi ha diferències ben marcadas, ja que mentres l' aire, la llum, etc., son comuns á tothom, la terra te amo; els primers doncs no son transmissibles y l' última sí. (Espanta pensar qu' un dia 'l sol ó l' aire pogués ser patrimoni d' un individu ó colecctivitat, perque desseguida vindria l' explotació.) Las terras y els capitals poden valorar-se pel preu de venta y el treball tant del sabi com del obrer, pels honoraris ó salari que 'ls produeixi.

Segons els temps y els llocs aquets tres elementl s' han combinat de diferent manera y al igual que 'ls elements químics *oxígeno, hidrógeno y carbono* es poden combinar formant sucre, alcohol, glicerina, éter, etc., no mes variant las cantitats, aquells han determinat las diverses organisations socials que l' historia, la geografia y economia política 'ns ensenyan.

El predomini dels agents naturals es l' estat salvatge, de l' agent terra es l' feudalisme, del capital es l' estat actual y sembla que totes las tendencias son de que 'l treball hagi de dur las bridas dels temps á venir, si las ideas socialistas guanyan el peu que 'ls prossélits es creuen.

Mes si en bonas prácticas económicas ha de cendempnar-se aquella casta privilegiada formada pels possessors de terras de las antigas civilisacions y dels Estats naixents, qu' oprimeixen al desgraciat *esclau, súria ó fellah* ('l nom no importa pas á la cosa); si l' economista reproba 'ls monopolis dels Vanderbildts Rothschilds, am las jugadas consegüents que poden determinar la ruina d' una industria, la crissis d' un govern ó la miseria d' un pays, no ha de acceptar pas per revenja, la degradació dels propietaris territorials y dels capitalistas; aixó fora desvariejar.

Els tres elements á la una, poden anar be, de llur acort dependeix el benestar dels pobles y ens sembla qu' aixó es bastant mes interesant que 'ls ideals d' escola, aquell que proclaman: *¡enfonsis la humanitat y salvint-se 'ls principis!*

S. SERRANO RODÉS.

Barcelona Dbre. 1897.

Cuant son cadavre he besat,

sa freda má s' ha entebiat.

¡Tant de foc té un bés de amor...

Fins m' apar qu' ha palpitat

altre vegada son cor.

M' ardorosa fantasia

me diu, que ma pobre aymia

s' adormit... jo vetlló el son...

y que no tornaré 'l mon,

no besant-la tot el dia.

y per dar-li de nou, vida,

puix mon cor sens ella s' nyora

la beso am fé desmemida.

Pero al últim el cor plora

veyent qu' es alló mentida.

ENRIC BOSCH Y VIOLA.

S. F. de G. Desembre 97.

¡AL CEL! (1)

¡Pobre Ton!... Fa tres mesos que va perdre per sempre á sa muller estimada; la muller mes bona, mes dócil... Agafá 'ls tifos cuydant á una vehina, y al cap de vuyt dias la enterraren, deixant á un espós sense consol y á un infantó cercant á sa mareta...

¡Pobre Ton!... El sen fill, l' única penyora que li deixá aquella santa dona que al cel sia, lo tresor que mes estima, també se li mor... Ahi mateix, am sos cabells rossos y am sos ulls blancs, se 'l mirava embadalit; ahir mateix el veyia somrient, alegre, bo y jugant amb el Cintet del segon pis, cridant, rient, corrint d' un costat al altre... y avuy se li mor. Y 'l veu patir queixant-se, queixant-se amb un respirar rogallós que may para. Y ell desesperat, proba remeys; bada amb un mánec de cullera la boca á son fillet que ja no parla y li fa engulir una cullerada d' esperansa... d' esperansa que pert al instant veyent-lo tan sópit amb els ulls mitj closos...

A las sis comparegué 'l metge. Mirá al malalt y digué al pare:—la ciencia no hi pot res; conformeu-se, s' en 'nirá al cel.—Las vehinas provaren de convense á n' aquell pare que veyia finir per sempre ¡per sempre! l' unic consól que en vida li restava!... El Ton mirá á son fill; signá á las vehinas qu' entressen, que 'l cuydessen.—Ja vinch!—digué tot baixant com esperitat els esgrahons y sorti á fora y caminá, caminá, caminá. fins arribar á Santa Maria... Entrá palplant, ficant-se en mitj de las tenebras que per tot estavan y avansá fins arribar al altar major, ahont tres ciris, am claror groga, aclarian un xic la fosca fent relluhir timidament algunas motlluras dauradas.

El Ton caygué de jonolls.—¡Verge, Verge

(1) Inspirat en un article d' en Narcís Oller.